СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 14. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 18-го січня 1936. — VOL. XLIV. No. 14. Jersey City, N. J., Saturday, January 18, 1936. THREE CENTS

БОРОТЬБА СЕНАТОРІВ ЗА РОЗКРИВАННЯ ВИЛСОНА

ВАШИНҐТОН. — У сенатськім комітеті для розсліду амуніцій прийшло до гострих перепалок між сенаторами за розкривання політики колишнього президента Вилсона на передодні приступлення до великої війни.

Попереднього дня сенатор Най заявив перед комітетом, що президент Вилсон та його секретар стейту, Ленсинґ, не говорили правди, коли, відповідаючи на питання сенатського комітету для заграничних справ, чи вони знали про тайні договори між Анґлією й Францією ще до війни, відповіли, що не знали. Проти цеї заяви орушилися сенатори Повп, Джордж і Конелі, протестуючи проти називання президента Вилсона фальшівником правди. Сенатори Най і Кларк відповіли, що вони не називали президента Вилсона фальшівником, але в інтересі краю вважали за потрібне сказати всю правду про події, що довели Америку до участи в світовій війні.

Предсідник комітету підтримав сенатора Ная, заявляючи, що слова сенатора були сказані без злоби, а в тоні обективного шукання правди.

БІГУНОВІ ЛЕТУНИ ЖИВІ.

З КОРАБЛЯ „ВАЙЕТ ЕРП". — Анґлійський державний розслідчий корабель „Дисковері ІІ" прислав сюди бездротну телеґраму, що Линколн Елсворт та Герберт Голик-Кеніон, що вибралися літаком у подорож понад південний бігун і пропали без вісти, жиють у „Литл Америка", провіянтовій базі адмірала Бирда.

Корабель „Вайет Ерп", що везе провіянти для Елсворта, вибрався негайно в дорогу до „Малої Америки".

ВИКОНАННЯ КАРИ СМЕРТИ НА ГАВПТМАНА ВІДЛОЖЕНО.

ТРЕНТОН. — Оборона Гавптмана ще раз пробувала добитися від найвищого суду Злучених Держав у Вашинґтоні відложення виконання кари смерти на Бруні Гавптмані, засудженім за вбивство дитини Линдберґа. Суд по короткій нараді заявив, що просьбу відкинено.

Незадовго по тім рішенню нюджерський ґубернатор Гофмен заявив, що він постановив відложити виконання кари смерти на Гавптмані на 30 днів. Коли його питали ґазетярі, на якій основі він це робить, він заявив, що мотиви він покищо ховає для себе. Коли його спитали, чи він знає, що його за це будуть нападати, він заявив, що знає, але його совість казала йому так зробити, не зважаючи на напади.

Ґазетярі не помилились. Ледви розійшлася вістка про відложення кари смерти, трентонський щоденник „Таймс" виступив з величезною передовицею на першій стороні, в котрій домагається від стейтової леґіслятури публичного обвинувачення ґубернатора за надужиття влади й обезчещення стейту. Ґазета представляє помилування як виплив Гофменового бажання політичного розголосу. Домагання ґазети видимо голос у пустині: демократична орґанізація заявляє, що вона його за це обвинувачувати не буде, а републиканська партія, очевидно, не стане виступати проти ґубернатора-републиканця.

ЗАКИДАЮТЬ РЕКІТЕРСТВО ЮНІЇ.

НЮ ЙОРК. — Стейтова прокураторія виступила проти одного відділу юнії шоферів, трокменів і їх помічників за нарушення протитростового закона, закидуючи юнії, що вона вживала насильств для ведення рекітерського бизнесу, що давав юнії понад 300,000 долярів річного приходу.

Прокураторія потягае до судової відповідальности членів виконного уряду юнії та деяких звичайних членів. Велика лава присяжних суддів на домагання прокураторії постановила поставити цих людей під суд.

В іншому суді постановлено судити за лихварське рекітерство ще трьох людей.

ПОГАСЛО СВІТЛО В МІСТІ.

НЮ ЙОРК. — У середу коло четвертої години пополудні стався якийсь припадок в електровні на Ловкаст Евені в Бронксі, другій з черги щодо величини електровні в світі, і фабрика перестала відразу розсилати електрику. Внаслідок цього погасли світла в домах приватних і публичних та на одній лінії підземної залізниці. Коло 80,000 людей, що їхали цею лінією, стовпилися на залізничих стаціях, поки не довідалися, що сталось, і, вийшовши зі стації, перейшли на інші залізниці.

У деяких випадках люди попадали в страх. Щоб захоронити нарід перед випадками й нападами, міський уряд післав у цю частину міста величезну силу поліції. Змоболізовано теж усю пожарну сторожу. Найбільше клопотів мали лікарі по шпиталях. Наглі операції приходилося робити при світлі ручних електричних лямпочок.

На другий день клопіт полагоджено. Тепер міський уряд робить слідство над причинами цеї події.

НОВА ЧУТКА ПРО ПОВІТРЯНУ КАТАСТРОФУ.

МЕМФИС (Тенесі). — Урядові розслідники розглядають чутку, що великий літак підприемства „Америкен Ерлайнс" розбивсь у вівторок у ночі через те, що прилади до мірення висоти, на котрій знаходиться літак, не були добрі.

Ця теорія має тепер багато прихильників, бо відомо, що як прилади до мірення висоти подають вищу висоту, як в дійсности є, то літак може вдаритися об вистаючий горб або який інший великий предмет.

Родини 17 убитих осіб, що впали жертвою катастрофи, вже порозбирали тіла своїх кревняків.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ — В СПРАВІ ВАРШАВСЬКОГО ЗАСУДУ

Сталося те, чого можна було сподіватися. Коли не помогли жалоби, висилані з українських земель під Польщею до Ліґи Націй із протестами проти жорстокої й дикої польської „пацифікації" українського безборонного населення; коли не зрушили Польщу голоси світової преси, що брали по всіх краях і в усіх культурних народів гнетений український нарід під Польщею в оборону; коли не заважували масові протипольські демонстрації в Америці, й Польща далі не зміняла своєї політики супроти українців — впали у Варшаві з боку української молоді стріли й згинув польський міністер внутрішніх справ, Броніслав Перацький, один з головних відповідальних чинників за кріваву „пацифікацію" українського народу в Галичині.

А по тій події сталося теж те, що треба було передбачувати. Хоч головного замаховця не вдалося польській поліції й досі дістати в свої руки, вона всетаки дібрала виновників по своїй волі й поставила їх у Варшаві на суд.

Та чи ті, що їх у Варшаві засуджено, взагалі винуваті в участі на замах убитого міністра Перацького, навіть згідно з польськими законами, того по совісті ніхто сказати не може й сьогодні, по закінченні розправи і по виданні присуду. Та це не є важне для українського народу. Це тільки підкреслюемо на те, що пародія з польськими судами над українцями далі існує. Але все те для самої справи, себто українсько-польської проблеми — річи неважні й буденні.

Фактом є, що молоді українські студенти і студентки призналися, що є українськими націоналістами, що були або є членами Орґанізації Українських Націоналістів, або принаймні з нею симпатизують, чи симпатизували. А що та орґанізація змагае визволити український нарід з неволі шляхом революційної підготови і революційного зриву, то це є в очах польського уряду і польського закону державною зрадою і підлягае смертній чи вязничній карі.

Про те все українські революціонери добре знали. Тому від польського суду вони не ожидали, ні не домагалися, ні навіть не хотіли ніякого помилування чи ласки. Провідні особи, що виступали на варшавськім суді як підсудні, а заразом як українські революціонери, поводилися на тім процесі так, неначеби польський суд для них не існував, неначеб вони його не визнавали і не признавали йому права їх судити. Вони не думали про кару, яку той суд на них наложить, ні за неї не дбали. Їх маніфестаційні оклики „Слава Україні!", висказувані в польськім суді в польській столиці, були такою маніфестацією, на яку вони там могли здобутись, маніфестацією, яка не була голословною, бо переведеною тими, яких слова попередила повна посвяти служба ідеї визволення і возвеличення України.

Якеж нам тепер заняти супроти цих подій становище?

В першу чергу треба нам знову запротестувати на масових вічах проти того стану, який запанував на українських землях від того часу, коли насильно знищено на них українську владу і віддано їх під чужі окупації, в тім випадку — під окупацію Польщі.

Далі треба запротестувати проти поступування Ліґи Націй, що нібито має бути на сторожі мира в світі й охороняти національні меншини, а нічого не робить, щоб облекшити долю українського народу в Польщі та заставити Польщу придержуватися супроти українців принаймні перебраних нею міжнародніх зобовязань про охорону національних мешин.

Тому, що Ліґа Націй нічого не зробила, щоби були узгляднені ті законні домагання супроти Польщі, що їх предложили українці, що живуть на рідних землях і в Америці, вона несе відповідальність за те, що діється на українських землях під Польщею. Вона теж винувата тому, що на тих землях мусів український нарід взятися до самооборони, та що там мусіла повстати українська революційна орґанізація, а з нею і терористична протипольська акція. І тому, замісць укладати протитерористичні резолюції, Ліґа Націй повинна в першу чергу подбати про те, щоби були усунені причини, які викликують терор.

Разом зі згаданими справами треба ще й тим разом висвітлити наново перед американським світом нестерпні відносини, серед яких живе наш нарід у Польщі, а які змушують найідейнішу частину української молоді братися з розпуки до терористичних актів, щоб тим чином змусити Польщу відноситись людяно до українського населення.

Нема двох слів, що Польща буде тепер покликуватися перед світом на те, що український нарід є настроений до неї угодово та що українсько-польські відносини вже наладнані. Польща буде покликуватися навіть на деяку українську пресу і виказувати, що українські маси є проти революційної акції української молоді, та казати, що це тільки мала частина дається зводити українському терористичному проводові, що то ніби живе собі спокійно поза границями краю, а в краю виставляє молодь на смерть. А таке писав недавно один угодовий часопис. Це останне підносимо тому, що в тім самім орґані при самім кінці минулого року, читаемо ось що:

„Чи справді з поляками можна до чогось путнього договоритись? Чи не був політичною помилкою виборчий компроміс? Чи т. зв. нормалізація польсько-українських взаємин не є у свому засновку політичним абсурдом?"

Отже до таких запитів докотився той орган, який був за українську участь у польських виборах, який осуджував українських революціонерів і який проповідував можливість угоди з поляками. Та тепер, відповідаючи на свій власний запит, від подае:

„Покищо дійсність дае на них відповіди для „угоди" фатальні: дійсність виказує користи з неї тільки для поляків. І на міжнародньому терені, де взяла верх опінія, незвичайно для державного престіжу Польщі підхлібна, про „упорядкування" досі збалканізованих відносин у Східній Галичині. Все це заставляє українського громадянина питати: що ми за „угоду" дістали? І тут іде ціла верешиця слушних замітів: навіть те, що „їх" нічого не коштує, — незроблене".

Ось так виглядае теперішній стан на українських землях під Польщею — вже по польсько-українській „угоді". Стан, який не є змальований українськими революціонерами, котрі не вірять в угоду з Польщею, а змальований тими, що до угоди змагали і ту угоду заключали.

Чиж тепер можна дивуватися, що в таких обставинах живий український орґанізм бунтується, що не може глядіти, як Польща далі винищує український стан посідання? Чи це дивне, що супроти цього знаходиться хтось, що бере за револьвер і кулі та стріляе на те, щоб той ґук розійшовся по світі й дав йому знати, що діється з поневоленим українським народом у Польщі? Чи дивно, що знаходяться українські революціонери, що йдуть на смерть, щоб хоч тим чином зрушити совість і гідність нації й пхнути її до чину, до самооборони?

Єтріли, що падають з рук українських революціонерів у Польщі, не є диктовані ніяким закордонним центром; не піддержують їх і американсько-українські доляри. Бо піддержують їх польська самоволя, польський гнет, польська екстермінаційна політика і самозаховавчий здоровий інстинкт українського народу, що, не маючи іншого ратунку, відповідае на польський урядовий терор — українським терором. Так було, так є, і так буде, поки існуватиме на українських землях польське насильство. І це треба нам тепер представити знову світові, а зокрема американській пресі й американському громадянству.

ЗА ЕКЗЕКУТИВУ „ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ":

Омелян Ревюк, предсідник; д-р Володимир Ґалан, Микола Мурашко, заст. предс.; д-р Лука Мишуга, Дмитро Галичин, секретарі; Микола Данильченко, касіер.

ПОЛЬЩА ДУМАЄ ПОВЕСТИ ПРОТИТЕРОРИСТИЧНУ АКЦІЮ В ЛІЗІ НАЦІЙ

ВАРШАВА (Польща). — Польські часописи, обговорюючи промову польського міністра справ заграничних, Бека, пишуть, що треба надіятися, що Польща порушить на терені Ліґи Націй справу допомоги Литви терористичній акції українських революціонерів. Разом з тим вона схоче приспішити практичне застосування пропонованих Ліґою Націй проектів цілковитого ліквідування терористичної акції в Европі.

ПОСОЛ ЦЕЛЕВИЧ ДАЛІ ЗА ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКУ УГОДУ.

ВАРШАВА. — Польська аґенція телеґрафічна подае, що всі польські політичні кола є дуже захоплені деклярацією, яку зложив по засуді українських „терористів" у варшавськім процесі представник УНДО, посол Володимир Целевич, що забрав слово в буджетовій комісії, підчас дебати над видатками на польську армію. Польська аґенція подае, що посол Целевич заявив, що інтерес краю вимагае нормалізації польсько-українських відносин та що сильна польська армія, спосібна оборонити край, є — в інтересі українського народу. І тому саме українські посли будуть голосувати за буджет міністра військових справ. Польська аґенція телеґрафічна подае далі, що це перший випадок в історії польського парляментаризму, що українська фракція згодилася голосувати за приняття буджету міністерства справ військових.

ГОДИТЬ ПОЛЬЩУ З ДАНЦІҐОМ.

БЕРЛІН. — Герман Ґерінґ, німецький міністер летунства, запросив до себе в гостину польського амбасадора і президента сенату міста Данціґу. Зробив це на те, щоб обговорити конфлікт між Польщею і Данціґом і не допустити до цього, щоб та справа знову була видвигнена перед Ліґою Націй.

НЕ ДАСТЬ ПОЛЯКАМ ЗРОБИТИ КРИВДИ.

ВАРШАВА. — Міністер Бек заявив, що Польща возьме в охорону всіх поляків, що живуть у ріжних краях, і не допустить до цього, щоби їм ставлено перешкоди в захованні й плеканні польськости.

СОВЄТИ СПОКІЙНО ДАЛІ ТОРГУЮТЬ З ІТАЛІЄЮ.

ПІРЕОС (Греція). — Стверджено, що Совети вправді ведуть голосну пропаґанду проти фашизму і проголошують бойкот товарів з Італії, але самі далі з нею торгують, і то на великі розміри. Торговля ведеться при помочі грецьких товарових кораблів. Італія спроваджує від Советів вугіль, дерево, пшеницю, цемент і нафту. Платить за те золотом, складеним у лондонських банках.

ПІЗНАВ, ЩО ЗНАЧИТЬ БУТИ НА ЧОЛІ.

ЛОНДОН. — Антоні Іден, британський міністер справ заграничних, що так гостро виступав проти Італії й був за негайне введення проти неї якнайгостріших санкцій, ставши тепер урядовим виразником британської політики, цілком змяк. Кажуть, що тепер хилиться на всі сторони і, як його попередник, хоче всіх задоволити і примирити.

НА ПАЦИФІКУ.

ЛОНДОН. — Морська конференція розбилася, бо японський делеґат відмовився від участи в дальших нарадах. Значиться, що повинно зачатися нове зброення на морі. А тимсамим загострилося і положення на Пацифіку. Анґлія заповіла, що буде там фортифікувати Гонконґ, чим схоче забезпечити себе від Японії. В той новий конфлікт буде втягнена силою факту й Америка.

МИРОВЕ ПРЕДЛОЖЕННЯ ЕТІОПІЇ.

АДІС АБАБА (Етіопія). — Етіопський уряд подає, що він готовий до нових переговорів у справі замирення з Італією. Але передумовою таких переговорів є те, що етіопська земля мусить бути очищена від ворога. Уряд годиться теж перевести основні реформи в краю, і то при допомозі дорадників делеґованих урядами ріжних держав, крім Італії.

ПАРЦЕЛЮЮТЬ ЗЕМЛЮ МІЖ ВІЙСЬКОВИХ ОСАДНИКІВ.

ЛЬВІВ. — З Більської Волі, повіт Сарни на Волині, доносять, що там посвячено костел, який побудовано на фільварку для військових осадників, що їх тут осадив польський уряд, спровадивши їх з корінної Польщі та розпарцелювавши між них велику земельну посілість.

НОВІ ДЖЕРЕЛА НАФТИ В ГАЛИЧИНІ.

ЛЬВІВ. — В галицьких силах Бистра, Ісаї й Липе відкрили джерела нафти. Села ті лежать у турчанськім повіті. Вже зайшли аґенти, які закуповують від наших селян ґрунти для добування нафти.

НАГАДУЮТЬ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКУ ВІЙНУ.

СТАНИСЛАВІВ. — Заарештовано бувшого УСС, М. Хомяка, котрий, як подае польська преса, укривався під назвищем Василя Кузьмяка. Кажуть, що він у часі вуличних боїв у листопаді 1918 року вбив разом з Михайлом Яворським поляка Пікорського, запідозреного у видаванні українських вояків у польські руки.

РЕВІЗІЇ В ЧЛЕНІВ УНДО.

РІВНЕ (Волинь). — На диво польська поліція перевела ревізію навіть у членів УНДО, що то пішли на угодовий шлях з польським урядом. Ревізію переведено в таких „ундівців": Нестора Кузьминця, Олександра Лукашевича, Леонтія Чорненка, Миколи Негребецького і Пантелеймона Либака. Шукали зброї й протидержавної літератури, якої, річ ясна, не знайшли. В секретаря Повітового Народнього Комітету УНДО забрали навіть брошуру, що її видало УНДО. Чисте безголовя! — кажуть угодовці.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОБРА МІНА ДО ЗЛОЇ ГРИ

Що варшавський процес проти українських революціонерів не дав польському урядові того, чого він сподівався, це нині знає вже ввесь світ.

Знати це можна хочби з поведінки польського громадянства, польських ґазет і польських урядників.

Коли починався процес, то вони на всі заставки трубіли, які то страшні річи вони повідкривають про українських революціонерів, якто вони їх страшно розторощать, якто вони їх до ґрунту скомпромітують. Польські ґазети в Америці, очевидно нацьковані польським урядом, видавали спеціяльні видання, заповідали страшні ревеляції, уладжували промови на радіо, подаючи нібито точні звіти, найновіші вісти з варшавського процесу.

Ще процесові було далеко до кінця, а ввесь цей великий пожар, що мав спалити на попіл не тільки українських революціонерів, але й мало не ввесь український рух, нагло спалахнув, як солома, і притих. Коли процес кінчився, то з великої полуміни не лишилось нічого іншого, як тільки багато диму. Правильних вісток на радіо вже не було. У ґазетах вістка про процес зійшла з першого місця вгорі десь униз. Польські ґазети, радіові й урядові пискачі й пропаґандисти виглядали як собака, що пустилася з великим дзявкотом, але, побачивши, що не рівнятися їй з противником, звинула хвіст під себе.

Знати це саме й тепер по скінченню процесу. Видно це з промови польського міністра заграничних справ, пулковніка Бека, у польськім соймовім комітеті заграничних справ. У цій промові пан пулковнік кивав сильно в сторону уряду Литви. Мовляв, відносини між Польщею й Литвою далі ще напружені. Литва не шанує правил добросусідських відносин. Ось вона дає пашпорти українським революціонерам на свобідне переходження границь та перебування за границями; ось вона дає навіть гроші на ведення революційної акції проти Польщі. Ці революціонери з литовськими пашпортами й литовськими грішми, каже пулковнік Бек, умішані в справу вбивства польського міністра Перацького. Це мусить поляків неприємно дражнити — каже пулковнік Бек. І він кидає загрозу в сторону Литви: Як я ще ствердж, що Литва далі це робить, то ми її натавруємо як ворога мира.

У цей спосіб пулковнік Бек пробує збити собі з процесу капітал іншою дорогою. За старою засадою урядів, скомпромітувавшися в середині держави, пробує замаскувати компромітацію демаршем поза границю. Зблямувавшися перед самими поляками, тепер польський уряд пробує зібрати назад поляків довкола себе нібито для литовської небезпеки.

Може він когось у Польщі здурить, але в широкому світі таких дурнів буде мало.

СУД НАД УКРАЇНСЬКОЮ МОЛОДДЮ У ВАРШАВІ

ПЕРЕСЛУХУВАННЯ СВІДКІВ.

(З львівського часопису „Українські Вісти").

(34)

Дня 1. січня 1929 р. виходить перше число „Розбудови Нації", а між 27. І. і 3. II. тогож року відбувсь у Відні конґрес. Делеґатів було 30. На конґресі виголошено кілька рефератів. Опісля вибрано провід ОУН з Коновальцем як провідником. Увесь тягар орґанізації був у руках полк. Коновальця і Мартинця. Начальним гаслом було: Незалежня, Зединена, Національна Українська Держава. Революційна диктатура малаб на час війни забезпечити майбутню українську державу.

Відношення ОУН до УВО.

Підчас празької конференції заявив Коновалець, що не зліквідує УВО, бо між УВО й ОУН нема ніякої ріжниці; є тільки поділ праці. УВО перебирає боєво-військовий реферат, ОУН — ідеольоґічно-пропаґандивний.

Всежтаки між УВО й ОУН повставали тертя на тлі впливів. Ті тертя тревали довший час, бо аж до зїзду в Празі в 1932 р., де розділено компетенції. Тоді рішено, що в проводі Краєвої Екзекутиви стоїть краєвий провід, а при проводі є відповідні реферати. Східню Галичину і Волинь поділено на 7 військових округ, рівночасно підпорядковано У. В. О. — О. У. Н.

Якщо йде про методи діяння ОУН, — каже свідок — то вони зовсім не ріжняться від метод УВО.

Про відношення українців до поляків говорить „Декальоґ".

З документів, знайдених у Сеника, виходить, що кошти оборони членів ОУН поносить орґанізація. На оборонців покликують людей, що тішаться довірям орґанізації. Згідно з інструкцією, обвинувачені й оборонці мають змагати до того, щоб висказати непричетність даного обвинуваченого в ОУН. Тактику вказує оборонцеві орґанізація. Обвинувачений мусить докладно познайомити оборонця з подробицями справи його участи в орґанізації. Невелике число оборонців подиктоване конспіративними причинами.

ОУН кладе натиск на ширення революційних кличів на підготову мас до революційної акції. Єдиною формою боротьби є національна революція. Особливо ведення пропаґанди серед селянства, а Сціборський видав навіть спеціяльну брошуру п. н. „ОУН і селянство". ОУН підготовляє маси до повстання, щоб у слушний момент вдарити всіми силами — в окупанта. Так насвітлює ОУН напад у Городку.

На окрему замітку заслугує протимонопольна акція, що вдаряє по державнім скарбі. Ця акція, що мала на меті відтягнути широкий український загал від уживання алькоголю й тютюну — не дала сподіваних вислідів.

Якщож іде про протишкільну акцію, то найбільше її насилення припадає на 1933 р. Про протижидівську акцію говорить свідок, що в „Бюлетені ОУН" відхрещувались від неї, мовляв, така акція для ОУН дуже шкідлива.

Вишкіл.

В 1933 р. створено спеціяльний військовий штаб з ґен. Курмановичем, Сушком, Ярим і Фединою. З ініціятиви того штабу відбувся між 10. і 25. серпня в Данціґу курс інструкторів військового вишколу. Там було 13 слухачів і 8 лекторів, викладано там 27 предметів, між іншими про розвідку, вибухові матеріяли й орґанізацію польської армії. Технічна сторінка була в руках ґен. Курмановича. Письмений звіт із закінчення курсу вислав Коновальцеві Сушко. Відписи звітів отримали ґенерали Курманович і Капустянський, Сеник і Ярий.

Незалежно від того у вересні 1933 р. роблено в Берліні підготову для зорґанізування радієвого курсу.

Грішми завідує полк. Коновалець. Поодинокі члени, що займають провідні становища в ОУН, надсилають Коновальцеві розчислення. Сам Коновалець не розчислюється. Головним фінансовим референтом є Омелян Сеник.

Гроші йшли в більшості з Америки. В 1931 р. поведено в Америці велику аґітацію за збірку й у висліді призбирано тоді 24 тисячі долярів. З тої суми до краю на цілі ріжних товариств вплинуло 5 тисяч, решта пішла на „боєвий фонд".

В 1932 році впливи з Америки зменшились і тим треба пояснити приміром напад на почту в Городку. В 1933 р. фінансове положення поправилось.

Відношення ОУН до так званого леґального відтинка було неґативне. ОУН вважає ввесь леґальний табор як уґодовий, що перешкоджує орґанізації. Відношення ОУН до церкви погіршилось у 1933 р., коли то церковна влада зорґанізувала свято У. М. Х. Тоді розвинула ОУН сильну акцію за бойкот того свята.

Головна кватира ОУН була за границею, а в останніх часах — у Женеві. Крім того другою точкою опертя ОУН є Чехословаччина, де постійно перебуває Володимир Мартинець, Олекс. Хмілевський, Е. Барановський, Пантишенко й інші.

По короткій перерві просить свідок Жиборський, щоб відчитано його дальші зізнання, бо далі не памятає докладно подробиць.

В дальших зізнаннях говориться про ролю поодиноких провідних членів — Ярого, Чучмана і Дмитра Волощака, який у грудні 1932 року виступив з ОУН. На терені Литви працює Осип Ревюк, у Данціґу — Федина, в Анґлії — Ляхович, в Австрії — Мик. Сушко і ґен. Курманович, в Бельґії — інж. Андрієвський і інж. Сціборський, в Італії — Онацький.

В дальших зізнаннях, відчитаних на суді, переповідає свідок всі більше-менше акти терору й саботажу, що мали місце в Східній Галичині від 1926 р. до червня 1934 р.

Відчитані зізнання свідок у цілості потвердив. На цьому перервано розправу до понеділка, дня 16-го грудня, з тим, що свідок буде далі зізнавати.

Дальше зізнання Жиборського.

Свідок Жиборський подає, що в 1930 р. було приблизно 196 підпалів.

Прок. Рудніцький: Чи саботажна акція діткнула лише більшу земельну власність, чи може теж і дрібну?

Жиборський: Саботажна акція обняла в рівній мірі більшу власність, як теж осадників і дрібну власність польської людности, що там від віків жила. Вправні вказівки в тім напрямку дає „Сурма" з 1930 р., яка говорить: „Кольонізація наших земель польськими зайдами, що її піддержує польська держава, це для нас найбільша небезпека".

ОУН уважає поляків, які від віків живуть у Східній Галичині, кольоністами. Прикладом відношення до польського населення може стати пожежа в Козовій, бережанського повіту, де більшість творять поляки. Пожежа повстала з підпалу й обняла тільки польський бік.

Прок. Рудніцький: Чи в містах були подібні випадки нищення польського майна?

Жиборський: Підпали були теж у містах. Приміром у Золочеві підпалено хату одного підстаршини.

Прок. Рудніцький: Чи в часі між 1930 і 1934 р. були прояви масової саботажної акції?

Жиборський: Коли йде про протишкільну й протимонопольну акцію, то так. Знищено цілу низку шкіл, нищено портрети й державні емблеми. Нищено льокалі й бито шиби в склепах, що продають монопольні вироби. До осіб, що продавали тютюн і горівку, примінювали терор. З тією акцією звязані теж протижидівські виступи, особливо в селах, де т. зв. трафіки були в жидівських руках. З цього зродилася пізніше протижидівська акція.

Прок. Рудніцький: Який був вислід протимонопольної акції?

Жиборський: Статистичних даних не маю, однак наглядні висліди були марні. У великій мірі акцію облекшувала кріза.

Прок. Рудніцький: Чи поза областями, які були обняті засягом діяння ОУН, не було на терені польської держави випадків терористичної акції?

Жиборський: Стверджено судово, що напад на почту в Сремі в 1924 р. був учинком українських націоналістів. В тім нападі брали участь: Юліян Головінський, Ярослав Барановський і Меркун, якого брат був урядовцем тогож почтового уряду. Забрано там 24 тисячі злотих. Щодо інших випадків, то відомо, що пляновано у Варшаві замах на о. Ількова.

На дальші запити вияснює свідок, що на „Тарґі Всходне" було кілька замахів.

Прок. Рудніцький: В якій скількости й звідкіля приходила в Польщу нелеґальщина?

Жиборський: Скількість важко окреслити. Таксамо й наклад. Нераз приловлено кільканацять пачок. Література йшла з Литви через Вильно й Данціґ; з Чехословаччини пачковано через Тешин і цілу низку пунктів у Карпатах. В Тешині пачкування йшло досить легко, бо на мості був завсіди великий рух; крім того облекшували пачкування туристичні перепустки.

На дальші запити прокуратора подає свідок далі про такі українські орґанізації, як „Пласт" і „Луг". „Пласт" був однозначний з польським гарцерством і повстав у 1912 р. В 1929 р. не затверджено статута „Пласту" з уваги на змагання відокремитись від „скавтінгу". У вересні 1930 р. ту орґанізацію розвязано, бо стверджено, що там існували клітини УВО. В 1930 р. учасник нападу на почту під Бібркою, Пісецький, був у пластовім одностерою. В „Пласті" було чимало членів ОУН. Орґанізаційно не мав „Пласт" нічого спільного з „Юнацтвом", яке в 1930 р. включено до ОУН.

Колиж іде про „Луг", то це орґанізація, що повстала вже після відродження польської держави. Це пожарничо-руханкове товариство. Офіційно мали вони служити поміччю населенню, загроженому пожежею. В практиці, „Луг" ніколи не помагав польському населенню. Орґанізація „Луг" і „Сокіл" мали дати своїм членам військовий вишкіл. „Луг" існує до сьогодні.

Прок. Рудніцький: Яке є відношення ОУН до леґальних товариств?

Жиборський: Засадничо члени ОУН не повинні були й не сміли без дозволу належати до леґальних товариств. Одначе це не значить, щоб ОУН не вміщувала своїх людей у цілу низку товариств, а особливо в кооперативах. Стверджено, що працівники кооператив нераз доставляли середники до саботажної акції, як нафту, бензину, стрільний порох.

В актах Сеника знайдено згадку про пожертви 600 зл. на „Український Спортовий Союз". Була інструкція, щоб члени ОУН вступали до спортових товариств. Спроби опанувати деякі фінансові установи теж були сильні.

Прок. Желенський: Хто підписав приказ ч. 1?

Жиборський: Начальна Колеґія Військових Орґанізацій. Під фірмою „Воля" випущено теж приказ ч. 2. Назва „Начальна Колеґія" втримується до 1921 р., доки не прийшов полк. Коновалець і не перевів реорґаніаації.

Прок. Желенський: Що свідкові відомо про шпигунство, що ним займалося УВО?

Жиборський: Шпигунських афер було кілька в ріжних місцях. Це тревало впродовж 2 літ. Були це дуже поважні справи. Судові матеріяли стверджують понад усякий сумнів цю шпигунську акцію. Зпоміж замішаних у ці афери слід вичислити Басарабову й Піпчинську. Стверджено, що цю роботу ведено на приказ орґанізації.

Прок. Желенський: Чи виказ вичислених вами терористичних актів є повний?

Жиборський: Я вичислив лиш найважніші. Від 1930 р. було їх багато більше.

(Далі буде).

Пантелеймон Романов.

ДОБРА СЛУЖБА

—o—

Іван Митрохин, міліціонер 65-го участка, прийшов до служби після дуже веселих імянин у своєї братови. Мусів спертися до воріт, щоби не втратити рівноваги.

— Нема нічого гіршого, як пити напереміну горівку й пиво, — думав Митрохин. — Чоловік тратить свідомість, всячина приходить до голови... Та чого боятися? Вулиця це вулиця, а на бандитів я маю пистолю.

Нараз йому застигла кров у жилах: простісенько на нього йшли рачки якісь дві мацапури. Йшли якось дивно: видно, силувалися держатись середини дороги, та раз-у-раз падали на хідник, на позмітаний сніг.

Митрохин добув уже пистолю, та зараз спамятався, що проти примар пистоля нічого не вдіє. Ще більше збентежився, як пригадав собі службові приписи, які не дозволяли вірити в ніякі примари.

Мацапури тимчасом підійшли ближче. „Це певно ведмеді, що вирвалися зі звіринця" — прийшло на думку міліціонерові.

Сховався у воротах і ждав. Ведмеді перейшли попри ворота й Митрохин почув, як один ведмідь говорив:

— О, нині було багато роботи!

— Ах, — відповів другий. Хотів іще щось сказати, та махнув лапою в повітрі й покотився далі.

Митрохин зібрав усю відвагу та заступив їм дорогу.

— Стійте, горожани! Горожанами назвав їх так навгад. Та це були справді два невідомі йому горожани, що посувалися рачки вперед.

— Чому ви не йдете так, як треба?

— Ми вже пробували на всякі способи, — сказав один, не підводячись. Він поправив собі баранкову шапку та пробелькотів: „Зпочатку ми йшли, як треба, та геть порозбивали собі лице.

— Та ще — сказав другий, не підводячи голови — якась вража сила водить нас увесь час у колісце. З останнього вугла вулиці не могли ми зійти цілу годину.

— Я мушу вас арештувати, — сказав Митрохин. — Спишемо протокол, потім станете перед народнім суддею.

— Е, що нам суддя, — озвався один, все ще стоячи рачки, та втер собі уста долонею.

— З судді кожний мусить собі щось робити, — сказав повчаючо міліціонер. — Република... мг... старається з усіх сил, а ви ходите рачки.

— А то, далебі, жартун з нього, сказав другий. — А якжеж маємо ходити? На нашому місці ти таксамо ходив би.

— Щож ви за одні?

— Деґустатори.

— Деґу...?

— Остав це радше. Ти на цьому не розумієшся.

— Говоріть! Відкіля йдете?

— Зі служби.

— Щож це ви за службовці, що вертаєтеся зі служби пяні як ніч? Щож то було би, колиб я дозволив собі на такеж?

— Саме тому ми пяні, що вертаємося зі служби.

— Мовчіть! Давай руку, поможу тобі йти.

Після томлячого маршу кучугурами снігу та ожеледою оба пяні й міліціонер добилися до поліційного участка.

— Приводжу пяних, — зарапортував Митрохин начальникові участка, що був у службі.

— Знову пяні? Годі собі дати раду з тими свиньми! Щож це за одні?

— Чорт їх знає... я з їх говорення не міг нічого доглупатися. Ледви видушив з них, що вони люди.

— Привести їх сюди! Вже ми їх навчимо!

Ввійшли арештовані, обсніжені, з шапками на бакир, ледви держачись на ногах.

— Що ви за одні?

— Деґустатори.

Міліціонер глянув значучо на начальника.

— Такого слова нема. Відкіля йдете?

— Зі служби.

— З якої служби?

— Зі складу.

— То ви так повпивалися при виконуванні вашої служби?

— Самособою. Ми не пили для нашої приємности.

— Плетуть балянdraси — сказав міліціонер тихо до начальника.

Начальник видно не знав, що їх далі питати, та заволодів над собою і став далі переслухувати.

— Чому ви так пізно верталися до дому?

— Ми мали надчисельні години.

— А чому ви впилися? — спитав начальник і сильним ударом убив таркана, що саме ліз по столі.

— Саме тому ми впилися, що мали надчисельні години, — відповіли арештовані.

— І будь тут мудрий з їх говорення! — обурювався Митрохин.

Начальника утомлений впав на крісло. Вкінці спитався:

— Якуж то службу маєте ви?

— Яку службу... Пробуємо вино... Пробуємо ґатунок... Один добрий, другий ліпший...

Міліціонер і начальник слухали цікаво.

— А до чорта... То це така важа служба?

— А що ви думали! Розуміється, що то наша служба.

— А хай це!...

— Якжеж це ви пробуєте?

— Згідно з приписами: виполікуємо рот і випльовуємо.

— Вино випльовуєте? — спитав зчудований начальник.

— Певно.

— Як можна так собі кепкувати з чоловіка? — сказав обурений Митрохин. — Виполікувати і випльовувати? Чорта я тобі виплював би! А ви дійсно випльовуєте?

— Як коли... Зрештою від стільки пробування чоловік так чи сяк запаморочиться, чи буде випльовувати, чи ні.

— І ви робите це день у день? — спитав начальник.

— Ні, лише тоді, як маємо надчисельні години.

— То так добровільно можна мати надчисельні години? — спитав міліціонер.

— Як є досить роботи, то певно.

— Я не подарував би ні одного дня, — запримітив міліціонер і втер собі уста.

— Сідайтеж, будь ласка, чого стоїте, — сказав начальник. — То є й така служба! То можеш пити й ніхто не може тобі нічого сказати! Це в мене служба! А від нас вимагають, щоби ми поводилися з пяними надзвичайно строго, бо пиянство приносить републиці величезну шкоду...

— А як воно булоб, колиб нічого не випльовувати? — перебив йому Митрохин.

— Тоді годі вернутисяб до дому й рачки, — відповіли арештовані.

— А хай це всі чорти!...

— То хочете переночувати в нас, чи може маю сказати відставити вас додому?

— Ми вже якось самі зайдемо до дому.

— А завтра зачнеться наново?

— Певно.

— Знаменита служба... Та то чудове!

Як арештовані збиралися виходити з участка та, заточуючись, пустилися до дверей, спитав начальник якось несміливо:

— А нема в вас вільного місця?

— Все заняте.

Митрохин пошкробався поза вухом, побіг за ними та крикнув:

— А не можна би в вас дістати акордової роботи?

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, котрі залягають з вкладками по кінець місяця січня, щоб зголосилися до фінансового секретаря на понижчу адресу і вирівнали свої вкладки до дня 23 січня ц. р. На будуче щоб кождий член приніс свої вкладки точно у вівторок по десятім на збори до галі Народного Дому під ч. 386 Johnstown Ave., в год. 7-мій ввечір. Для всіх інтересованих членів в справах нашого товариства тут подаю свою адресу, яко фінансовий секретар: Anthony Onysyk, 117 Lake St., Jersey City, N. J. Tel. Journal Sq. 2-4298.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. „Запорозька Січ", від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що на річних зборах 1-го січня вибрано такий новий уряд на 1936 рік: Г. Волянський, предс.; А. Скоципець, заст.; І. Маркович, секр.; Г. Гайдук, заст.; Н. Крупа, кас.; Я. Тилка, заст.; Н. Мачузак, М. Головчук і І. Гураль, контрольори; А. Бобенчак, П. Бобенчак і Н. Гамадик, дозорці хорих; В. Гасинàк, хорунжий; Я. Бартко, кошовий; І. Полегоньский, господар галі. Збори відбуватимуться що 3-тя неділя по першім, в галі церковній, 645 Roosevelt Ave. в годині 2-гій пополудні. Перші місячні збори відбудуться в неділю, 19. січня, в годині 2-гій пополудні. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо багато справ до полагодження. Дітей не висилайте на збори, тільки самі приходіть. Нагадуємо довгуючих членів, щоб сповнили свою належитість, бо інакше поступимо згідно зі статутом. — Г. Волянський, предс.; Н. Крупа, кас.; І. Маркович, секр.

ПРОТОКОЛ

з нарад головного екзекутивного комітету У. Н. Союза, які відбулися 16 січня 1936 року в головній канцелярії У. Н. Союза під ч. 81-83 Гренд Стріт, Джерзі Сити, Н. Дж.

В нарадах взяли участь: головний предсідник М. Мурашко, головний рекордовий секретар Д. Галичин і головний фінансовий секретар-касієр Р. Слободян.

Головний предсідник відкрив збори в 3 годині пополудні та предложив на порядок дня такі справи:

Продаж бондів. Рішено продати наступні бонди: Содерн Каліфорнія Едисон 3¾% за $40,684, які закуплено минулого року за $39,400; Ню Йорк Сити 4¼% за $33,825, за які заплачено в грудні 1934 року $30,712.50; Нордерн Стейтс Павер 4½% за $10,571, які закуплено в грудні 1934 року за $10,000.

Перебрання реальности на власність У. Н. Союза. За неплачення міського податку порішено перебрати на власність орґанізації реальність під ч. 911 Спрус Стріт, Джерзі Сити, Н. Дж., на яку свого часу був уділений морґедж для Івана Гузара в сумі $16,500.

Нова молодеча грамота. Рекордовий секретар зазначує, що на зборах головного екзекутивного комітету У. Н. Союза з 4 листопада 1935 року було постановлено предложити підвладним відділам У. Н. Союза для їх відголосування відповідну резолюцію, якою відділи уповажнилиб головний екзекутивний комітет видати в Молодечім Департаменті нову грамоту, що булаб відома як кляса III., та називаласяб грамотою 16-літнього вивінування (16 Year Endowment Juvenile Certificate) з оплатою 50 центів місячно від кожних 100 долярів обезпечення.

Отже відповідну резолюцію (бальот загального голосування) в тій справі вислано до всіх відділів У. Н. Союза 14 листопада 1935 року, з припорученням відголосувати на найближчих місячних зборах одобрення або відкинення наведеної в бальоті резолюції, так, як це постановляє параграф 133в статута У. Н. Союза.

Досі звернули відголосовані бальоти 264 відділи.

За впровадження в життя цеї нової молодечої грамоти 16-літнього вивінування голосували 240 відділів:

1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 38, 39, 40, 42, 46, 48, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 64, 65, 66, 67, 69, 70, 72, 75, 76, 79, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 90 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 100, 105, 106, 109, 113, 115, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 132, 133, 135, 137, 138, 139, 140, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 153, 155 158, 163, 164, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 187, 188, 190, 191, 192, 193, 195, 198, 201, 202, 204, 205, 206, 209, 210, 211, 212, 216, 218, 219, 221, 223, 227, 229, 231, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 241, 244, 246, 247, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 260, 261, 265, 266, 269, 270, 271, 274, 277 278, 279, 180, 281, 282, 283, 284, 288, 289, 292, 295, 296, 298, 299, 300, 301, 303, 304, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 316, 317, 318, 319, 320, 322, 323, 324, 326 327, 330, 331, 332 334, 335, 336, 337, 338, 339, 342, 344, 345, 347, 349, 350, 352, 353 354, 355, 357, 359, 361, 362, 363, 365, 367, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 378, 383, 385, 390, 392, 400, 401.

Проти впровадження цеї грамоти голосували 24 відділи: 16, 24, 36, 45, 60, 63, 77, 99, 102, 104, 108, 110, 136, 151, 154, 161, 217, 220, 230, 243, 275, 285, 364, 379.

Маючи на увазі, що в У. Н. Союзі було з кінцем грудня 1935 року 376 відділів, а тільки 264 відділи звернули відголосовані бальоти, то тимсамим остається ще 112 таких відділів, які не звернули відголосованих бальотів. Та, не зважаючи на те, вимагана параґрафом 133г статута У. Н. Союза більшість голосів усіх підвладних відділів для одобрення предложеної ухвали вже є. Бо на 376 відділів за одобрення предложеної ухвали в справі запровадження згаданої молодечої грамоти заявилися 240 відділів.

Супроти того постановлено, що ця нова молодеча грамота 16-літнього вивінування **входить у життя з днем проголошення цього протоколу** та що від цього дня відділи вже можуть вписувати дітей до кляси III. Молодечого Департаменту.

Обговорено також справу тих 112 відділів, які досі не звернули відголосиваних бальотів, а тимсамим не сповнили постанови параґрафу 133в статута У. Н. Союза, та порішено отсею дорогою візвати їх іще раз, щоб вони негайно звернули відголосованих бальотів,

На тім закінчено наради в годині 5.15 пополудні.

Д. Галичин, рек. секретар.

ЗАВВАГА: Отсим подаємо до відома, що дитячі аплікації про приняття в члени до нової кляси III. Молодечого Департаменту вже є готові, отже відділи можуть уже присилати до головної канцелярії замовлення на висилку для них відповідного числа дотичних аплікацій.

Гол. канцелярія У. Н. Союза.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ПІДЛАБУЗНЮВАННЯ ДО ШВЕДІВ.

В „Свободі" з 8. січня вичитав я новинку під наголовком „Підлабузнюються до Шведів", в якій пишеться про співчуття, що його вислав польський Червоний Хрест шведському Червоному Хрестові з приводу бомбардування італійцями шведської санітарної станиці в Етіопії. Читаючи те, я подивляв польську нахабність. Поляки рівнають себе зі Шведами, з тим миролюбним, культурним народом, що в такий достойний спосіб розвязав спір з Норвеґією, що нині маємо дві братні держави: Норвеґію і Швецію. Польща рівнається до тих Шведів, у яких замикають кримінали, бо нема кого до них запихати, а Польща мусить призначати нові мільйони на будову нових криміналів, кі заповняє тими ідеалістами, що готові життя класти за велику справу. Шведи мають право протестувати проти італійців, бо вони культурний і гуманний нарід, бо їхній Червоний Хрест пішов аж в африканську пустиню нести поміч, але польський Червоний Хрест не ніс помочі в своїй власній державі тим тисячам українських повенян, що мучилися в холоді й голоді в Галичині, коли води позаливали цілі села. Шведи це наші історичні союзники. Тому то особливо нас дотикає, коли бачимо, як така некультурна гнобителька як Польща підлабузнюється до мужніх наших історичних союзників.

Михайло Гузар,
Ґрейт Нек, Н. Й.

Перехвалив.

Два хлопчики сперечаються:

— Мій тато багатший від твого.

— А мій мудріший.

— А мій тато твому позичив гроші.

— А мій твому не віддасть...

ГОЛОВНІ ГРІХИ ЖІНОК

(Діяльоґ, який тут містимо, це уривок з повісти відомого англійського письменника Г. Велса п. з. „Світ Віліяма Клісольда". По правді, Велс, великий прихильник жіночого руху, у своїх творах дає здебільша дуже позитивні типи сучасного жіноцтва. Замітна річ, що акт обвинувачення жінки, який оце друкуємо, він вкладає таки в жіночі уста, а мужчина (герой повісти) виступає тут у ролі оборонця жінок) .

„Скажи мені, Климентино, які є найбільш поширені, найчастіші хиби жінок? Чи знаєш їх головні гріхи, з якими вони повинні боротися, якщо хочуть глядіти мужчинам просто в вічі?"

„Наш головний гріх це брехливість" — без вагання сказала Климентина і потонула в задумі. „Слухай", сказала по хвилині і чекала, доки не зберу моєї цілої уваги. „Ми, жінки, маємо три слабі місця, три головні гріхи. Всі три мають своє джерело у нашій слабості. Поперше, ми забріхані, подруге, ми пусті, потретє, ми не граємо з мужчинами у відкриті карти.

„У глибині свого серця" — продовжувала Климентина — „жінка знає, що вона не виграє в отвертій, чесній грі. Вона боїться, боїться своєї слабости. Вона боїться, що коли її залишать власними силами, тоді не втримається. Вона не має до себе довіря".

„Вона тому боязлива, бо бачить, що з нею не поводяться пристойно", сказав я.

„Як би там не було, їй бракує певности себе. Коли тільки запримітить, що їй не щастить, тоді обманює; зі страху вибріхується, циганить, висмикується".

„Не можна дивуватися, що жінка боязлива" — перебив я. „Цеж була і є її самооборона. Вона потребувала цього впродовж цілої історії для себе і своїх дітей. Їй загрожувала темрява і брутальність розгніваного чоловіка. Тому інстинкт каже їй скриватися або брехати. Задовго примушували її скривати і прикрашувати правду, бути дипльоматкою, крутити. Не її діло було глядіти в вічі темним, неприємним справам. Вже у печері камяної доби вона мусіла шукати замирення з темрявою".

„Мине ще багато часу, заки жінки добудуть певність себе", сказала Климентина. „Це не лише питання виховання й обставин; непевність глибоко в нас закорінена. Не зважаючи на слабе тіло, маємо ясний ум і знаємо речі, яких мужчини або не знають, або з чемности не хочуть казати. Жінки вміють оцінити мужчин; вони знають, котрий матиме в житті успіх. Вони знають, які прикмети потрібні до успіху, і знають теж добре, що вони самі тих прикмет не мають. Щоби мати успіх у житті, на те в жінок замало знання, замало — або радше ніякого — вишколу і передусім: замало сили концентрації, брак здібности вперто і завзято змагати до одного. Коли річ у тому, щоб якусь велику проблему передумати до кінця, тоді жінки скоріше томляться. Правда, вони вчаться дуже швидко — ох, ми вміємо бути незвичайно розумні, коли йде про правила, подробиці, слова. Але коли треба охопити цілість, охопити великі, загальні ідеї, тоді чуємо, що це не під наші сили".

„Це річ тренінгу і традиції", підсунув я.

„Можливо", признала Климентина.

„Крім цього до жінки підходить тоді услужливий мужчина, готовий до послуг, і каже: не трудися, залиши це мені".

„Так, це правда. Але чому ніякий мужчина не погодиться на те, щоб залишити ввесь труд другому, навіть коли йому це запропонуєш? Тимчасом ми, жінки, раді, коли можемо спекатися завдання і залишити його мужчині. Ми боїмося завдання навіть тоді, коли були би всилі з нього як слід вивязатися".

„На мою думку — це традиційна недостача довіря до себе, недостача амбіції".

„Амбіція, так", сказала Климентина і задумалася. „Жінки мають замало амбіції, вони замало горді. Говорити правду, це теж рід гордости. І тому, що в них нема правдивої, шляхетної гордости, що нема почуття власної вартости, вони безмежно пусті. Ах, ця жіноча смішна порожнеча. Вони втікають перед своїм власним „я". Вони жадні кожної підлесливости, прикрашують себе всякою тандитою, бо почувають, що самі по собі нічого не варті. Мужчина потрібний їм не тільки на те, щоб їх накормити й охоронити, але й для піднесення їхньої внутрішньої вартости. **Вони питають раз-у-раз: „Чи кохаєш мене? Скажи, що мене кохаєш!" Так, що вкінці мужчини відганяють нас від себе руками, мов докучливі мухи, мають нас досить і кажуть нам іти до чорта. Яке це нужденне. І жадні ми кожної дрібки похвали. Похвала це для нас живчик любови.** Розумний чоловік і добрий чоловік дає своїй жінці щоденно відчути, що вона гарна. І чим менше вона в дійсності гарна, тим частіше він про це говорить".

„І ще одна хиба жінок", продовжувала Климентина свої думки. „Вони не є великодушні, не вміють бути щедрі. Не мають зрозуміння для того, щоби реванжуватися за дарунки. Самі приймають дарунки навіть від мужчин, якими погорджують. Від бідного, втомленого, перепрацьованого чоловіка хотять грошей і вічно грошей. Вважають це своїм добрим правом, що мужчина має їх утримувати. Не мають сміливости брати на себе відповідальні завдання, і коли їх до цього не примусити, відпекуються їх. І навіть тоді, коли мусять взятися за якусь роботу, навіть і тоді не напружуються, щоб дати з себе все, на що їх стати. Це доказ браку амбіції, самопевности".

Климентина прибрала позу фільософки: Чи жінки взагалі можуть бути горді? Чи спроможуться колись на амбіцію, на самопевність?

В її голосі звучала глибока, трагічна резиґнація.

„Климентино", сказав я. **„Жінки саме тепер є у фазі боротьби за власну гордість. Поволі вони скидають зі себе все, що їх принижувало й упокорювало.** Господарський розвиток обезцінив їх вартість, традиція їх здеморалізувала й обманила. Вмовляли в них, що вони є рідким і дорогоцінним товаром; тимчасом у дійсності їх більше, ніж треба, і ніхто за ними не побивається. Власну гордість добудуть вони лиш тоді, коли знову стануть самопевні, коли зречуться свого упривілейованого становища і змагатимуть до всіх „мужеських" чеснот — чи це мужчинам подобається, чи ні. Ці чесноти це відвага, щирість, гра у відкриті карти".

Климентина мовчала.

„Це є найглибша істота фемінізму", сказав я. „Це є правдивий змисл жіночого руху останнього двацятьпятьліттття. **Жіночий рух, жіноча рівноправність — це боротьба за гордість, за довіря у власні сили".** — („Жінка").

В. Велс.

— Чи пані дійсно хочуть виміняти цю таку гарну сукню за іншу? — питається купець. — Таж щойно вчора вечором пані самі сказали, що сукня дуже сподобалася нареченому пані?

— Так, учора, та я нині маю вже іншого нареченого.

ЕТІОПСЬКІ МІСТА.

Етіопія не має багато міст. — Ріжноманітна архитектура в етіопських містах.

Тому, що велика більшість етіопського населення живе виключно з управи поля та плекання худоби, живе воно в більшості по порозкиданих селах, а міста в цій країні дуже рідкі, та й вони не мають вповні міського вигляду.

До найновіших міст Етіопії належить теперішня столиця Адіс Абаба, що повстала тому пятьдесять літ. Назва Адіс Абаба значить Новий Цвіт.

У столиці Етіопії є тепер кілька великих і гарних палат побудованих у найновішому стилі.

До найстарших міст належить Аксум. Це святе місто Етіопії. Від 1. до 5. століття після Христа Аксум було столицею Етіопії. Етіопські королі звалися „королями Аксума". Тут знайшли багато обелісків, які говорять про вплив египетської культури у старині. Є старі будинки, які свідчать про старинний жидівський будівельний стиль. Багато памятників і звалищ і нині ще дають туристам нагоду зазнайомитися із світлою минувшиною цього міста.

В Аксумі є в церкві Пресвятої Марії ріжні святощі з часів царя Соломона. В Аксумі перед італійською окупацією жило багато студентів теольоґії.

Місто Ґондар віддалене 40 миль на північ від озера Тана, а побудував його в 14-му століттю король Фазалід. Тут є ще руїни королівської палати, що добре заховалися. Мешканці Ґондару в більшості ремісники-митці. Вони роблять для всеї Етіопії ріжні церковні предмети, музичні інструменти й інше. У Ґондарі багато церков. У 1721. році Ґондар був місцем страшного проливу крови християн, якого доконали члени магометанського дикого племени ґаля.

Магдаля є 30 миль на північ від Адіс Абаби на стрімкій високорівні й колись, як Ґондар, була столицею королів за володіння неґуса Теодора II. В 1863. місто було ушкоджене підчас війни з англійцями. Анґлійці забрали всі важні документи з міста й так повстала „магдальська колекція" в британському музею.

Гарар у східній Етіопії в противенстві до всіх інших етіопських міст типічно арабське місто. Будівлі побудовані в чисто арабському стилі. Околиця Гарару найурожайніша земля Етіопії. Тут є великі плянтації кави та пшениці, тут родяться банани й бавовна.

Гарар належить до найбільших етіопських міст. Має 50,000 мешканців. Тут живуть усі етіопські християнські й магометанські племена, жиди, египтяни, араби, турки а також багато европейців. Гарар справжнє східне місто. Донині залишилося осередком ісляму в Етіопії.

Пані (годить нову кухарку): А чому ви відійшли з попередньої служби?

Кухарка: Бо, прошу пані, був дуже поганий харч...

Пані: Якжеж це? Та чейжеж ви самі варили?

Кухарка: Так, я сама варила, одначе тим панам не смакувакувало.

ПОМЕР ВИЗНАЧНИЙ ЛИТОВСЬКИЙ ГРОМАДЯНИН.

Американські литовці одержали з Литви сумну вістку. Дня 26. грудня м. р. помер у містечку Южинти **Йозас Шірвидас,** дуже заслужений литовський суспільний діяч, що є добре відомий американсько-литовському громадянству як і пишучому ці рядки. Підписаний познайомився з Покійним іще тому 30 років, коли він редаґував у **Філядельфії литовський часопис.** Потім Покійний перенісся до Брукли́на і там довгі літа редаґував відомий литовський часопис „Вієнібе". Та не міг Покійний знайти собі спокійного місця в Америці, бо завжди тягнуло його до Литви. Раз відвідав Литву з своєю подругою Катериною, а потім таки довше не видержав в Америці й в 1928 р. перенісся на постійне до Литви. А литовський уряд наділив його невеличкою пенсією, маючи на увазі великі заслуги Покійного для литовського народу як на полі культурнім так і політичнім. Вернувшися до Литви, працював Покійний далі, ставши активним членом литовської військової орґанізації стрільців — Шавлисів. Дописував теж часами і до часописів. Помер, маючи 60 років.

Литовський патріот: Йозас Шірвидас.

Найбільшу пошану здобув собі Покійний Йозас Шірвидас своєю великою толеранцією, яка дозволяла йому пошанувати навіть такі погляди людини, з якими він цілковито не погоджувався. Він теж не знав, що значить гніватися на своїх політичних противників. Був вирозумілим і людиною розсудку. Але це не перешкоджувало йому бути горячим литовським патріотом.

Оставив жінку, двох синів і дві дочки.

Казис Відікавсказ,
Філядельфія, Па.

СОВЄТСЬКА АРМІЯ.

Михайло Тухачевський, товариш комісаря для військових справ, заявив, що Совєти змушені піднести стан армії до 1,300,000 жовнірів, а воєнний буджет подвоїти, щоб можна було оборонитися перед ворогами. Воєнна резерва, казав він, є така, як і за царських часів, себто доходить до 12,000,000 людей.

РІЗДВО В ІТАЛІЇ БЕЗ ЯЛИНКИ.

Секретар фашистівської партії опрацював розпорядок у справі скасування в Італії звичаю влаштовувати на Різдво ялинку. Окремі підсекретарі партії дістали доручення інтервеніювати в управах лісів, щоб не нищено деревостану для святочних цілей.

ПРОТИ ЦІЛУВАННЯ РУК.

В Познані оснувався окремий комітет, що поставив собі завдання поборювати звичай цілування рук жінок підчас привитання. Комітет, до якого входять між іншими і лікарі і професори познанського університету, розписав конкурс на відзнаку для членів, що бажають зробитися піонірами акції поборювання цього звичаю.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Вистава українського народнього мистецтва в Гонтер Каледж, Бронкс, Н. Й.

В тій справі була вже подана новинка в „Свободі", ч. 5, де дописувач подав про українську мистецьку виставу, але він призабув подати, хто в дійсности до тої вистави причинився.

Та річ не в тім, хто робив, але що він робив. Здається, що це перший раз в історії Гонтер Каледж були там виставлені українські вишивки та інша ручна робота. Вправді були ті речі виставлені в малій скількости, та зате були добірні.

Вистава відбулася в днях 11. і 12. грудня 1935 р. Спершу була призначена тільки на один день, але що вже першого дня мала великий успіх і викликала велике зацікавлення між професорами і студентками, на просьбу заряду Каледжу аранжери продовжили виставу іще на другий день. Великий успіх вистави можна завдячити ще й тому, що Гонтер Каледж є виключно жіночою високою школою.

Там є зорганізований зі студенток комітет, званий „Культурний Комітет", котрий спільно з зарядом Каледжу помагає оживити культурне життя студенток та допомогти їм у їхніх наукових студіях. На ту ціль згаданий комітет час від часу влаштовує такі вистави, щоб дати змогу студенткам не тільки виказатися своїм культурним знанням, тим, чого вони навчились, але й по змозі представити їм культуру їхнього національного походження. Тим чином обмінюються там культурно студентки ріжних національностей.

На такій виставі, уладженій тим комітетом, перший раз виступила студентка того Каледжу, Александра Ликтей, зі своїми власними вишивками, котрі зробили гарне враження на присутних.

„Культурний Комітет" тими вишивками зацікавився до того ступня, що постановив влаштувати виставу виключно з українських вишивок та інших ручних робіт, призначуючи на це окремий день.

В тій цілі згаданий комітет порозумівся зі студ. Олександрою Ликтей і поручив їй встаратися всі потрібні річи до вистави.

До помочі їй стали дві українські студентки, а то Марія Шуст і Марія Маринюк. Фактичним улядженням вистави занялись п. Е. Ликтей і п. Шуст, а помагали п. Хархан і молода дівчина Розалія Олексин.

Річи на виставу випозичила управа С. У. А., а далі п. Шуст, п. Хархан (гарну українську ляльку) і п. М. Слободян з іншими річами, з яких український костюм викликав найбільше зацікавлення. Вистава увінчалась повним успіхом, приносячи велику моральну користь. Вона доказувала, що на полі культурно-мистецькім ми стоїмо нарівні з іншими народами.

Притім дали ми змогу тисячам студенток і професорів оглянути українське мистецтво, котрі може не бачили його з роду, а котрі в будуччині відріжнять уже наше мистецтво від московського, з яким його часто там змішували.

Як бачимо, то багато можна зробити для нашого народу при найменшій нагоді. Тільки треба мати добру та щиру волю і не думати про свої особисті почести, а мати на серці добро свого поневоленого роду.

Є нашим святим обовязком при кожній нагоді інформувати американський нарід про наші культурні здобутки.

Варта ще пригадати українській молоді, тут родженій, що вона зробить велику прислугу свому народові при інформуванні американців про нашу справу, коли прочитає книжку англійською мовою під назвою „Спіріт оф Юкрейн", видану „Обєднанням". Ця книжка повинна знаходитися в кождій українській хаті в Америці.

М. Л.

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

UKRAINIAN SONGSTRESS

Success story: A little Ukrainian girl just past the Statue of Liberty got a job selling phonograph records in East Side, New York. Enthusiasm at being free in America caused her to sing with the records in her native tongue. A customer listened and as a result booked her in Philly for a society carnival benefit. Now she is the toast of exclusive clubs and big-time radio programs from coast to coast. She is Vira Niva, currently charming with her exquisite voice and loveliness at the Arcadia.

("Perhaps It's News" by Cecil Pennyfeather. Philadelphia Record)

UKRAINIAN AFFAIRS IN AMERICA

N. Y. YOUNG UKRAINIAN DEMOCRATIC CLUB ELECTION

Quite unlike those of a year ago, last Wednesday's annual elections were conducted in the record time of twenty-five minutes. Although this seems to be quite extraordinary, the reason is simple. The New-Dealers in office last year turned out to be new hands at the game, so the Club lost no time in asking for a reshuffle. The only officer to get a vote of confidence was the secretary.

The following will guide the destinies of the Club during 1936: Adolph Wiley—Chairman; Milton W. Myles—Vice-Chairman; Sophia Chepul — Vice-Chairwoman; William Martinez — Treasurer; and Nicholas Piznak—Recording and Financial Secretary.

These officers, in addition to the following, comprise the Board of Directors: Nadia Mehowich, Helen Korolyk, Henry Harrison, and John Bulyk.

Inasmuch as the majority of the Club had attended the splendid program presented by the Ukrainian Sociology Club at N. Y. U., and the meeting was started at a very late hour, hence all of the annual reports were tabled until the next meeting.

Mr. Zavoyko, a member of the senior club, electrified the members at the meeting with a speech, in which he announced his candidacy as State Senator in the 1944 elections. Mr. Wiley promised the whole-hearted cooperation of the Young Ukrainian Democratic Club, including Mr. Koyelowski.

The meeting was adjourned at 11:00 P. M. after which two of the members had to withstand a barrage of congratulations. It seems that Dr. George Kojac's younger sister Rose wishes to follow her big brother's example, for she is to be married early in January. The object of her effection is none other than our popular basket-ball captain, Leon Smith. I went into a huddle with Leon and he told me quite confidentially that he had done the proposing late in December... no doubt to avoid a Leap Year proposal.

Here's wishing you lots of luck.

PUBLICITY MANAGER.

UKRAINIAN CHOIR HOLDS ELECTION OF OFFICERS

Myron Prestash was elected president of the Ukrainian church choir at the annual meeting at the church hall last night. Others elected to serve with him are as follows: Vice-president, Miss Helen Kerelejza; secretary, Miss Helen Pich; treasurer, John Seleman (reelected), and assistant treasurer, Miss Helen Karbonic.

The constitution, originally drawn up John Seleman, Myron Timchiszin and Steven Kerelejza, was revised and accepted by the choir.

During the year of 1935, under the guidance of T. J. Hoptiak who remains as director, the choir staged 10 plays, gave eight concerts several of which were given outside New Britain and took part in numerous community activities, notably the Tercentenary pageant and parade.

The choir now has a full complement of colorful Ukrainian homeland costumes and curved swords for the men and these will be used in all public appearances of the singers.

Following the meeting, a social was held and refreshments were served.

New Britain Herald, January 6, 1936.

ROSSFORD ELECTIONS

An election of officers was held by the Rossford Ukrainian Club for the year of 1936. The following were chosen: President—Michael Kushner; Vice-President—Nicholas Bobak; Secretary—Anita Kushner; Treasurer—Andrey Beloff; Sarg.-of-Arms—Pete Kushner; Reporter—Anthony Bobak.

The charter members of the club are: Anne Ish, Zonia Bobak, Paul Watrol, Paul Bohaczenko, Alex Beloff, and Anna Newoyda.

ANTHONY BOBAK.
Box 417
Rossford, Ohio.

THE SPORT WHIRL

ELIZABETH SCORES VICTORY

The Elizabeth (N. J.) Ukrainians broke through for their first victory in the Institutional Basketball League on Jan. 2nd, downing the St. Michaels at the St. Michael court, 36-30, before 550 fans.

Bill Barry's two deuces at the outset gave the Ukrainians a lead they never relinquished. The initial quarter ended 11-5, with Barry accounting for all but two of the winner's points.

The Ukrainians added a point to their margin at half, which terminated 18-11, and increased their lead in the third quarter. The St. Michaels rallied in the closing period and sliced the advantage in half at one stage, but Ohar, Ukrainian guard, dropped in three successive baskets to salt the game away. It was the second defeat for the St. Michaels.

Barry with eleven counters was high man for the Ukrainians. Eddie Zack and Joe Kazalonis had eight apiece, while for the St. Michaels, Tom Higgins, besides scoring three times from the field, played a stellar floor game.

WILMINGTON WINS

The "Wilmington Ukrainians" basketball team inaugurated its season last week with an impressive 47-32 victory over the strong Ferris Industrial School at Colonial Heights, Delaware.

Trailing by a 22-11 score at half time, the undaunted Ukrainians (newly uniformed in the Ukrainian national colors), came back strong in the second half with a barrage of field goals to easily subdue their opponents, scoring 36 points to their 10!

Good, clean guarding and accurate shooting of the Ukrainians, featured the game, with Jaremchuk and Jevell copping the scoring laurels.

Any Ukrainian team within a radius of 60 miles and between the ages of 18 and 21, desiring to play the Wilmingtonians, should communicate with either Nick Figun or Johnny Fritz of 1222 Peach Street, Wilmington, Del.

AL YARR.

ПРИРІСТ НАСЕЛЕННЯ МАДЯРЩИНИ.

За останніх 15 років населення Мадярщини зросло із 7.6 міліона на поверх 9 міліонів осіб. Подібний приріст виказує також населення Будапешту, який разом з прилученими передмістями має коло 1 міл. 600 тисяч мешканців.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

САВТПОРТ, КОНН.

Для підсудних у варшавськім процесі.

Наша громада уладила спільну вечерю дня 6. січня у власнім Українськім Народнім Домі.

На цю вечерю прибули майже самі наші Союзовці з товариства ім. Т. Шевченка, відд. 84 У. Н. Союза. Є нас тут маленька горстка і не всі могли прибути на згадану вечерю. Наше жіноцтво постаралось про смачні перекуски, а наш предсідник тов. Д. Махно занявся збіркою від чоловіків на кошти згаданої вечері.

У нас тут не можна було зробити так, як то роблять десь по більших місцевостях, зі співами, деклямаціями, чи з іншими виступами. Тому ми зробили потихеньки, з молитвою і з колядою.

Розпочав цю вечерю гром. Гайда короткими словами, пояснивши її ціль, а потім гром. Ю. Гоголь попросив присутніх, щоби не забували і за старий край, а властиво за тих, котрі стоять перед варшавським судом за вбивство польського міністра Перацького. Громадяни П. Дудко і Н. Гайда занялися збіркою. Жертвували по $1: Ю. Гоголь, Д. Махно, М. Пивцьо, М. Ванат, І. Чаплинський; по 50 цнт.: И. Медвідь, П. Дудко, К. Хома, П. Собашко, П. Клубчак, І. Данилко, Н. Гайда, С. Кость. Дрібними датками зібрано 70 ц., а $6.38 лишилося з вечері, що разом робить суму $16.13, яку переслано через Обєднання на допомогу підсудним у варшавськім процесі. Думаємо, що всі щирі українці в Америці відчувають так як ми і дадуть відповідь польському судові тим, що зложать жертви на дальшу допомогу визвольній боротьбі.

Юрій Гоголь.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

На визвольну боротьбу.

Дня 29-го грудня 1935 р. на гостині в гром. Григорія Райнгарда в Стейплетон, з нагоди 28-літньої річниці його вінчання з Пелагією Рейнгард, на заклик Івана Набережного зложили отсі громадяни на боеву акцію: Г. Райнгард І. Набережний, М. Слободзян, С. Слободзян, Катерина Яшва, П. Телішевський, Т. Каніцький, М. Білик, О. Секретар, А. К. Магомет, П. Рій, Д. Окрепка по $1; Г. Білинський, Микитка Кость, Т. Соколовський, Анна Нетреба по 50 ц.; Пазя Іваніцька 25 ц. Разом зібрано $14.25 і ті гроші переслано до головної команди Чорноморської Січи, а головна команда через Обєднання на боеву акцію до краю.

Василь Жуковський,
референт фін.

Мандрівка жарту.

— Слухай, оповім тобі гарний жарт, який я вчора придумав — каже Ципавка товаришеві й оповідає цей жарт.

Приятель: Поперше, це ніщо надзвичайне, подруге, цей жарт має вже може яких двацять літ, потрете, ти його не видумав, бо це жарт старого Бородавки!

— А то раз! Який драб цей Трясибіда — він мені вчора оповів цей жарт і впевняв, що то його власний!

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(76)

Кидаючись на жорстокого Ніярха як тигриця, Арбеля дерла його нігтями й копала ногами, щоб вирватися з його рук. Але пророк мав собі на поміч 6 катів. Як вони схопили її в свої руки, вона побачила, що дальший опір на ніщо не придається, і її лють виллялася страшним криком.

„Убийнику!" — вона кричала. „Баал би тебе вбив!" „Мовчи!" — кричав Ніярх. „Не рушай Баала, бо тебе нині будуть судити коло огненного стовпа!" Він звернувся до катів, що її держали. „Заберіть її до села та стережіть її в печері".

„Чи вогонь, чи вода — це мені байдуже!" кричала в розпуці дівчина. „Чи сяк, чи так, я вже вирвуся з цього проклятого краю Канаану й від цеї божевільної бестії, найстаршого священика Баала!" Ніярх не звертав уваги на її слова. Вона нині заплатить своїм життям за своє богохульство.

Арбеля вірила, що лейді Бет була вже мертва під водою, але відважна англійка не дала себе так легко втопити. Як сітка тягнула її вниз, вона хопилася за очайдушний плян, який на її думку, міг її визволити.